

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 64/2011-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 16. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť doc. Ing. R. A., CSc., B., zastúpenej advokátom Mgr. M. H., B., za účasti Mgr. R. K., B., pre nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Bratislava – Nové Mesto konaných 27. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť doc. Ing. R. A., CSc., **o d m i e t a** pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2010 faxom a 9. decembra 2010 poštou doručená sťažnosť doc. Ing. R. A., CSc., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. M. H., B., za účasti Mgr. R. K., B. (ďalej len „odporca“), pre nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Bratislava – Nové Mesto (ďalej len „voľby starostu“) konaných 27. novembra 2010.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že vo voľbách starostu kandidovala na funkciu starostu mestskej časti Bratislava – Nové Mesto (ďalej len „mestská časť“) za koalíciu politických strán a hnutí SDKÚ-DS, KDH, SaS a OKS. Za víťaza volieb starostu bol vyhlásený odporca s počtom hlasov 3 964 a sťažovateľka skončila na druhom mieste s počtom hlasov 3 916. Rozdiel hlasov tak predstavoval 48 hlasov.

Podľa sťažovateľky boli v mestskej časti zriadené 4 volebné obvody a 42 volebných okrskov, pričom v okrskoch č. 37, č. 38 a č. 39 zaradených do 4. volebného obvodu „*boli vo voľbách vykázané výrazne neštandardné výsledky, ktoré sa značne odlišujú od výsledku v ostatných okrskoch v tomto volebnom obvode, ako aj všetkých ostatných okrskoch v Mestskej časti*“.

Za výraznejšie odchýlky sťažovateľka považuje skutočnosť, že vo volebných okrskoch č. 1 až č. 32 zvíťazila v prevažnej väčšine týchto okrskov, pričom pri prípadnom prvenstve odporcu tento nezískal v uvedených volebných okrskoch väčšinu presahujúcu 34 hlasov. V okrskoch č. 33 až č. 36 získal odporca vyšší počet hlasov ako sťažovateľka, a to o niekoľko desiatok hlasov, ale v okrskoch č. 37 až č. 39 získal odporca štvornásobne až sedemnásobne vyšší počet hlasov ako sťažovateľka.

Sťažovateľka tiež argumentovala, že napriek podobnosti a blízkosti volebných okrskov č. 31 a č. 37 boli volebné výsledky v týchto okrskoch veľmi rozdielne (vo volebnom okrsku č. 31 získala sťažovateľka 87 hlasov a odporca 95 hlasov, vo volebnom okrsku č. 37 sťažovateľka získala 30 hlasov a odporca 213 hlasov). Rovnako z porovnania volebných výsledkov vo volebných okrskoch č. 36 a č. 38 vyplýva, že odporca získal vo volebnom okrsku č. 36 približne 2,5-násobok hlasov sťažovateľky, ale v spornom volebnom okrsku č. 38 to bol až 5-násobok hlasov. Podľa sťažovateľky aj v prípade volebného okrsku č. 39 platí, že volebné výsledky v ňom dosiahnuté „*absolútne nekorešpondujú, a ani sa nepribližujú k výsledkom susediacich okrskov*“.

Sťažovateľka na základe uvedeného namietala, že „*takéto markantné rozdiely medzi okrskami 37, 38 a 39 na jednej strane, a susediacimi okrskami na druhej strane nie sú*

podľa názoru sťažovateľky racionálne zdôvodniteľné a obava z možnej manipulácie pri sčítaní hlasov je preto dôvodná“.

Podľa sťažovateľky „Druhým neobvyklým a pochybným javom pri volebných výsledkoch v okrskoch 37, 38 a 39 je fakt, že počet platných lístkov odovzdaných vo voľbe starostu bol nižší, ako počet platných volebných lístkov pri voľbe poslancov do miestneho zastupiteľstva Mestskej časti.

Všeobecne je možné konštatovať, že voľba starostu je jednoduchšia a pravdepodobnosť nesprávneho vyplnenia hlasovacieho lístku u voličov je malá, keďže je pri nej potrebné zakrúžkovať len jedného kandidáta zo Šiestich. Naproti tomu, pri voľbe poslancov do miestneho zastupiteľstva Mestskej časti mal občan k dispozícii volebný lístok s 27 kandidátmi, z ktorých musel vybrať maximálne sedem kandidátov. Takýto zložitejší spôsob hlasovania pravidelne vykazuje vyššiu mieru neplatných hlasovacích lístkov.

Z 39 okrskov v Mestskej časti bol počet platných hlasov pri voľbe starostu až na šesť výnimiek vždy vyšší ako počet platných hlasov pri voľbe poslancov do miestneho zastupiteľstva. V troch Volebných okrskoch č. 37, 38 a 39, v ktorých mala sťažovateľka nápadne nízky počet hlasov, bol počet platných hlasov vo voľbách starostu vždy nižší.

Je zrejmé, že v prípade, ak by výsledky volieb v okrskoch 37, 38 a 39 boli obdobné ako v ostatných 39 okrskoch Mestskej časti, zvíťazila by v týchto okrskoch sťažovateľka, prípadne by došlo k výhre p. Kusého, avšak len o niekoľko desiatok hlasov.

Výrazne neštandardné výsledky volieb starostu vo volebných okrskoch č. 37, 38 a 39 jednoznačne rozhodli o výsledku volieb starostu v Mestskej časti, keďže rozdiel hlasov medzi kandidátmi bol len 48 hlasov, kým v predmetných troch okrskoch bol pomer hlasov. 109:563, t. j. 454 hlasov v prospech protikandidáta sťažovateľky.

Práve tento výsledok spôsobil, že sťažovateľka nebola zvolená za starostku Mestskej časti.“.

Na základe uvedeného podľa sťažovateľky „vznikajú pochybnosti o zákonnosti a ústavnosti volieb do orgánov samosprávy mestskej časti“.

Sťažovateľka vyslovila názor, že v prípade, ak sa potvrdia uvedené skutočnosti, „bude to znamenať porušenie § 37 ods. 3 v spojení s § 39 ods. 2 písm. f) zákona o voľbách

upravujúcich povinnosť okrskovej volebnej komisie správne spočítať a zaznamenať v zápisnici ohlasovaní z volieb počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu...

Zároveň mohlo dôjsť k nesprávnemu posúdeniu hlasovacích lístkov vo voľbách starostu v okrskoch 37, 38 a 39, kde bolo ako neplatných označených neobvykle vysoké množstvo hlasovacích lístkov. Tým by došlo k porušeniu § 38 v spojení s § 39 ods. 2 písm. f) zákona o voľbách.“.

Za istých okolností uvedené konanie môže podľa sťažovateľky „napĺňať i skutkovú podstatu trestného činu. V tomto prípade, ak sa konkrétnej osobe preukáže neoprávnené manipulácie pri sčítaní odovzdaných hlasov vo volebnom okrsku č. 37, 38 a 39, resp. neoprávnené úpravy hlasovacích lístkov, o trestnoprávnom charaktere tohto konania nemôže byť pochyb a zároveň bude jednoznačne potvrdené porušenie § 37 a nasl. zákona o voľbách. Takýto zásah je jednak porušením zákona (ustanovení Trestného zákona a zákona o voľbách), ale aj Ústavy. Ak je totiž nepochybné, že niekto neoprávnené manipuloval s hlasovacími lístkami, prípadne manipuloval sčítavanie hlasov a zaznamenanie výsledkov tohto sčítania do zápisnice o výsledku volieb, zasiahol tak priamo do samotnej podstaty volebného práva (tak pasívneho ako aj aktívneho) a do všetkých jeho atribútov, chránených článkom 30 a 31 Ústavy SR.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, ktorým zruší výsledky volieb starostu zapísané v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb z 27. novembra 2010.

Ústavný súd v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti požiadal starostu mestskej časti o zaslanie kópie zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v mestskej časti do miestneho zastupiteľstva a starostu mestskej časti uskutočnených 27. novembra 2010, ako aj kópie zápisníc okrskových volebných komisií č. 37, č. 38 a č. 39. Požadovaná dokumentácia bola ústavnému súdu doručená 12. januára 2011.

Na základe výzvy ústavného súdu riaditeľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III oznámil, že sťažovateľka podala 17. decembra 2010 trestné oznámenie

vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 Trestného zákona, ktorého skutku sa mal dopustiť neznámy páchatel'. Predmetné trestné oznámenie je evidované Obvodným oddelením Policajného zboru Nové Mesto – východ pod sp. zn. ČVS: ORP-560/NMV-B3-2011. Vo veci nebolo dosiaľ meritórne rozhodnuté.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98 alebo PL. ÚS 82/07).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Namietané neústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03).

Ústavný súd musí preto vždy pri svojom rozhodovaní zvažovať, či namietané porušenie zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), resp. namietaná neústavnosť volieb mohli mať v okolnostiach prípadu také dopady, že by spolu s prípadnými ďalšími zisteniami o hrubom alebo závažnom porušení volebných predpisov mohli vyvolávať reálne pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Porušenie zákona pri voľbách do orgánov miestnej samosprávy musí dosahovať takú intenzitu, ktorá v priamej príčinnej súvislosti spôsobuje aj nezákonnosť volieb, resp. nezákonnosť ich výsledku.

Predmetom konania je návrh sťažovateľky na zrušenie výsledku volieb starostu zapísaného v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v mestskej časti do miestneho zastupiteľstva a starostu mestskej časti z 27. novembra 2010.

Sťažovateľka namieta porušenie zákonnosti a ústavnosti volieb starostu, pretože podľa jej názoru došlo k manipulácii pri sčítavaní hlasov. Argumentácia sťažovateľky je v tomto smere postavená najmä na preukázateľne neštandardných číselných rozdieloch vo volebných výsledkoch vo volebných okrskoch č. 37, č. 38 a č. 39 oproti ostatným volebným okrskom v mestskej časti, ako aj na základe porovnania počtu platných hlasovacích lístkov

odovzdaných vo voľbách starostu, ktorý bol v uvedených volebných okrskoch nižší ako počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných vo voľbách poslancov miestneho zastupiteľstva, čo sťažovateľka považuje za neobvyklé.

Sťažovateľka súčasne poukázala aj na možnosť, že v sporných volebných okrskoch boli okrskovými volebnými komisiami hlasovacie lístky nesprávne posúdené ako neplatné, čo podľa jej názoru vyplýva z veľkého množstva neplatných hlasovacích lístkov v uvedených volebných okrskoch v porovnaní s ostatnými volebnými okrskami v mestskej časti.

Na základe opísaného skutkového stavu mali byť podľa sťažovateľky porušené jej práva podľa čl. 30 ods. 1, 3 a 4 v spojení s čl. 31 ústavy a súčasne malo dôjsť k porušeniu § 37 a nasl. volebného zákona.

Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka pripojila k sťažnosti tabuľkové spracovanie výsledkov volieb v mestskej časti, mapu volebného obvodu č. 4, ako aj grafické zobrazenie podpory kandidátov na starostu mestskej časti v rámci jednotlivých volebných okrskov.

Pri rozhodovaní v tejto veci ústavný súd vychádzal z obsahu sťažnosti, jej príloh a ústavným súdom získaných dôkazov.

Ústavný súd zistil, že z predloženej zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v mestskej časti do miestneho zastupiteľstva a starostu mestskej časti, ako aj zo zápisníc okrskových volebných komisií o hlasovaní vo voľbách miestneho zastupiteľstva a voľbách starostu mestskej časti č. 37, č. 38 a č. 39 (ďalej len „zápisnice okrskových volebných komisií“) je zrejmé, že boli riadne podpísané všetkými členmi miestnej volebnej komisie a okrskových volebných komisií. Náležitosti zápisníc a ich vyplnenie nebolo predmetom sporu v jednotlivých komisiách. Žiaden z členov okrskových volebných komisií nespochybnil priebeh sčítavania hlasov a ani počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Miestna volebná komisia nevyjadrila pochybnosti, čo sa týka zápisníc okrskových volebných komisií, a nenastal dôvod, aby si vyžiadala hlasovacie lístky, ostatné volebné spisy, prípadne vysvetlivky alebo iné informácie.

Sťažovateľkou predstretá argumentácia založená len na číselnom porovnaní volebných výsledkov, počtu platných hlasov a neplatných hlasovacích lístkov v tomto smere neobstoí a nemožno ju v žiadnom prípade považovať za dôkaz o manipulácii v procese zisťovania výsledku volieb. Tvrdenia sťažovateľky o závažnom podozrení z manipulácie hlasovacích lístkov a zákonnosti sčítania hlasov v neprospech sťažovateľky tak ostávajú len v rovine jej domnienky o možnom ovplyvnení volebného výsledku.

V tejto súvislosti ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že len domnienka nesprávnosti výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb (PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03). Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je však preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nepredložila k sťažnosti také dôkazy, ktorými by preukázala svoje tvrdenie o nezákonnosti a neústavnosti namietaných volieb a ktoré by odôvodňovali záver, aby sa ústavný súd mal s nimi ako právne relevantnými zaoberať. Ústavný súd nepovažoval preto za dôvodné overovať si pravdivosť sťažovateľkou prednesených domnienok prepočítaním hlasovacích lístkov.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2011